

роботою сервісу *Google Scholar* або *Google Академія*, знайомить з сервісом «*Scopus*» - інструментом для відстеження цитованості статей. Сприяє формуванню поняття «*достовірні джерела*» наукової інформації. Метою виконання практичної роботи у формі *воркшоп* «Наукометричні світові бази даних» допомагає юним науковцям скласти бази достовірних джерел до яких вони будуть звертатися при виконання власних наукових досліджень.

Елементи медіаосвіти широко впроваджувалися у систему індивідуальної роботи з обдарованими вихованцями. У поєднанні з технологією *збагачувального навчання*, за якою на кожному з трьох рівнів вихованці засвоювали та практично застосовували елементи критичного ставлення до наукової інформації, отриманої з різних джерел, проводили власні наукові дослідження («Чи існує наука в Instagram?», «Екологічна криза чи всесвітня паніка?» та ін.) приймали участь у різноманітних конкурсах та освітніх заходах (I-II етапи Всеукраїнського конкурсу-захисту Малої академії наук, відкритий інтерактивний конкурс «МАН-Юніор Ерудит», Всеукраїнський інтерактивний конкурс «МАН-Юніор Дослідник», Всеукраїнський біологічний форум учнівської та студентської молоді «Дотик природи», Міжнародна природознавча гра «Геліантус», Міжнародна учнівська конференція «Різдвяні читання», Міжнародна наукова конференція «Соціологія у (пост)сучасності», Всеукраїнська учнівська науково-практична *конференція* на тему: «Еколого-валеологічна культура – вибір ХХІ століття»).

Впровадження елементів медіаосвіти забезпечує підвищення пізнавальної активності вихованців, формування медіакультури особистості, наближує навчальні заняття гуртка до реального, повсякденного життя сучасних підлітків, що активно сприяє формуванню необхідних життєвих компетентностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
2. Концепція впровадження медіа освіти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
3. Г. В. Онкович «Медіаосвіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку», Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки, № 21, с. 235-239, 2010.
4. В. Іванов, О. Волошенко, та Л. Кульчицька, Медіаосвіта та медіаграмотність. Київ, Україна: Центр Вільної преси АУП, 2011.

Піддячий М. І.,

*доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент Міжнародної Слов'янської Академії освіти
імені Яна-Амоса Коменського,
головний науковий співробітник відділу
профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України,
Київ,
pminapn@gmail.com*

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

У процесі організації здорового способу життя старшокласники мають навчитися розробляти індивідуальний план розвитку на основі знань про: особливості роботи внутрішніх органів; загальні принципи та рекомендовані схеми харчування; комплекс допустимих психофізіологічних навантажень; систему оздоровчо-профілактичних заходів тощо.

Результативність розвитку компетентностей забезпечується засобом реалізації змісту освіти: основ здоров'я – здоров'я людини, безпека життєдіяльності, фізична складова здоров'я, соціальна складова здоров'я, психічна та духовна складові здоров'я; фізичної культури – теоретико-методичні знання, загальна фізична підготовка.

Ключові слова: здоров'я; компетентність; особистість; сутність людини; психологічний досвід; розвиток; свідомість.

In the process of organizing a healthy lifestyle, senior pupils should learn to develop an individual development plan on the basis of knowledge about: the peculiarities of internal organs work; General principles and recommended food schemes; The complex of admissible psychophysiological loads; System of health and preventive measures, etc. Efficiency of competence development is ensured by means of realization of educational content: Fundamentals of Health – human health, life safety, physical component of health, social component of health, mental and spiritual components of health; Physical Culture – theoretical and methodological knowledge, general physical training.

Keywords: health; Competence Personality The essence of human; Psychological experience; Development Consciousness.

Середня тривалість життя в Україні складає 66,1 років для чоловіків і 76 років для жінок (станом на 2012 рік), що є низьким рівнем у порівнянні з середнім європейським показником (72,5 та 80 відповідно) [2, с. 8]. Організація процесу зміцнення здоров'я молоді має стати ключовим питанням у суспільстві адже воно є показником цивілізованості держави та відображає перспективність її соціально-економічного розвитку. Здоров'я є головним критерієм доцільності й ефективності життєдіяльності та перспектив розвитку суспільства [4, с. 44]. Разом з тим, в Україні спостерігається тенденція погіршення здоров'я населення, що зумовлено відсутністю сформованості відповідних компетентностей на вікових етапах та збідненням значної його частини.

Фактори, які впливають на стан здоров'я старшокласників: екологічна ситуації; здоров'яруйнівні стереотипи поведінки; доступність до якісних медичних послуг; здоров'явитратність системи освіти [7, с. 102]. Уваги потребує здоров'я школярів де: 5 % випускників шкіл є здоровими; 40 % хронічно хворі; 50 % із морфо-функціональними відхиленнями; 80 % страждають нервово-психічними розладами. Зазначимо, що лише 5 % юнаків допризовного віку здорові. У зв'язку з цим: вивчення механізмів покращення здоров'я та шляхів його збереження є актуальною; розуміння суті здоров'я (фізичного, психологічного, соціального й духовного) дозволить виявити філософські, культурологічні, медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціально-професійні засади його формування [1, с. 3].

Помилково, часто-густо, формування психологічної сфери віддається на відкуп самоорганізації, а також родині з її різними можливостями ресурсного та розумового характеру [9, с. 104]. У процесі її формування важливим є рівень сформованості ключових компетентностей, який забезпечує успішність життя та результативність праці особистості [8, с. 101]. Гармонізований розвиток особистості забезпечується родиною, суспільними інституціями, а на «зрілих» вікових етапах і нею самою. Здійснюється це на основі: розробок відображених у законодавчих та організаційних заходах суспільного та безпекового характеру; розробленням особистісної стратегії розвитку на вікових етапах [5, с. 7]. Разом з тим, пріоритетами національних інтересів є розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення. Забезпечується це шляхом накопичення ресурсів засобом компетентної продуктивної праці відповідних груп продуктивних сил України [10, с. 108].

Вирішення проблеми розвитку старшокласника знаходиться у межах розуміння його сутності, наявності природних ресурсів для формування життєдайної енергії природнього характеру та її раціональному використанні у житті. Розвиток особистості відбувається на підґрунті здорового способу життя і є вічною проблемою, оскільки в процесі його еволюції відбувається зміна станів

природного, особистісного та суспільного характеру [11, с. 270]. На ряду з прогнозованими змінами в природі та людині відбуваються й не прогнозовані, а значить структурування завдань, які потрібно вирішувати, знаходяться у різних вимірах: соціум; впливу людини на природу; способів пізнання світу та себе [3, с. 43].

У цьому контексті перед територіальними освітніми інституціями системи загальної середньої освіти постає завдання створення культури та цивілізації шляхом проектування нової реальності, яка забезпечуватиме поступ в умовах конкурентного швидкозмінного середовища. Зазначимо, що процес проектування та системного коригування поліваріантних концепцій розвитку старшокласників у гармонії з територіальною громадою та природою ускладнюється устроєм їх внутрішнього світу, структуруванням громади з певними характерними для них відносинами та сукупностями зв'язків та форм природи [6, с. 33].

У особистісному плані старшокласники мають навчитися розробляти індивідуальний план розвитку на основі знань про: особливості роботи внутрішніх органів; загальні принципи та рекомендовані схеми харчування, яке складається із лужних та кислотних продуктів; комплекс допустимих психофізіологічних навантажень, які забезпечують динаміку неперервного розвитку; комплекс оздоровчо-профілактичних заходів з метою підтримки основних показників роботи організму у визначених медициною межах тощо.

Висновки. Організація здорового способу життя старшокласників спрямовується на напрацювання ресурсів для функціонування організму та гармонізованості його психологічної сфери. Динаміка результативної складової процесу забезпечується за рахунок підвищення рівня здоров'язбережувальної компетентності. Реалізації стратегії здорового способу життя відбувається засобом засвоєння змісту освіти, спрямованого на формування у старшокласників основ здоров'я та їх фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. – 488 с.
2. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років / Електронний ресурс: <https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>
3. Піддячий В.М. Мотивація до здійснення професійного саморозвитку майбутнього вчителя / В.М. Піддячий // Education and pedagogical sciences (Освіта та педагогічна наука). – 2014. – № 2 (163). – С. 41–47.
4. Піддячий В. М. Обґрунтування сутності професійного саморозвитку майбутнього педагога / В. М. Піддячий // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – Вип. 43 (47). – С. 271–280.
5. Піддячий М. І. Виховання та розвиток дітей засобами праці / М. І. Піддячий // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2007. – №3. – С. 6-9.
6. Піддячий М. І. Історичні передумови та теоретичні засади профорієнтації школярів / М. І. Піддячий // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 3 (52). – С. 29-36.
7. Піддячий М. І. Навчально-виховний процес профільної школи: соціально-професійне спрямування / М. І. Піддячий // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2014. – Вип. 17. – С. 98-105.
8. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток старшокласників: праця як основа життєдіяльності та поступу / М. І. Піддячий // Технології інтеграції змісту освіти : зб. наук. праць / Інститут педагогіки НАПН України; Полтав. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. М. В. Остроградського / [головн. ред. В. Р. Ільченко]. – Вип. 10. – Полтава : ПОІП ПО, 2018. – 292 с. – С. 98-108. http://poippo.pl.ua/images/FILES/nml/elektronni_vydannia_POIPPO/2018/Zb_nauk_tech_integr_vyp.10.pdf
9. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток: компетентнісно орієнтоване навчання старшокласників / Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: збірник тез І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання:

виклики та перспективи», Київ, 30 вересня 2019 р. – Київ : Педагогічна думка, 2019. – 139 с. – С. 104-107.

10. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів / Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці / [Ред.: Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький]. Конін – Ужгород – Бельско-Бяла – Київ: Посвіт, 2019. 242 с. – С. 107-110.

11. Піддячий М. І. Сутність формування компетентностей старшокласників / Реалізація компетентісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 листопада 2019 р.), м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; / ред. кол.: Топузов О. М., Горошкіна О. М. (гол. ред.), Доротюк В. І., Чудакова В. П. Київ : Пед. думка, 2019. 484 с. – С. 269-272.

Потієнко В. О.,

Канд. пед. наук

Вчитель інформатики

УФМЛ КНУ імені Тараса Шевченка

potienko.va@gmail.com

ЛІТНЯ ШКОЛА: РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ

В статті висвітлюється досвід роботи з обдарованими дітьми під час виїзної літньої школи з метою поглибленого навчання програмування та інформаційних (офісних технологій) в профільній школі. Розкрито особливості змісту навчання, надаються конкретні приклади проектів вивчення окремих тем. Особливою складовою виїзної літньої школи є знайомство учнів з національними особливостями регіону, що сприяє їх загальному розвитку та вихованню національної гідності.

Ключові слова: літня школа, проекти, національні традиції.

It is proposed to get acquainted with the experience of organizing work with gifted pupils during the summer school in order to forming the competences of the students and developing their national dignity. The peculiarities of the learning process are revealed, concrete examples of projects for the study of specific topics are offered. A special component of the outgoing summer school is the introduction of students to the national characteristics of the region, which contributes to their overall development and education of national dignity.

Keywords: summer school, projects, national dignity

Сучасний підхід до навчально-виховного процесу середнього закладу освіти характеризується впровадженням компетентісного підходу, який передбачає спрямованість на формування в учнів є ключової, загальнопредметної і предметної компетентностей.

Компетенція визначається сукупністю взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), тобто є нормою освітньої підготовки учня, а компетентністю є володіння людиною відповідною компетенцією (декількома компетенціями), з її особистісним ставленням до неї та предмету діяльності. Компетентність – реалізація компетенцій конкретним суб'єктом діяльності, яка залежить від його особистих характеристик, сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), обумовлених досвідом його діяльності в певній соціально і особистісно-значущій сфері.

Якщо вищі навчальні заклади мають метою формування фахової компетентності, то для середнього навчального закладу в цьому ж контексті функціонує поняття «освітньої компетентності», що розуміється за А. Хуторським як "сукупність смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня відносно певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно і соціально-значимої продуктивної діяльності" [1, С.59].